

Smooth spaces will not save us Dubbeltentoonstelling in Amsterdam

Smooth spaces will not save us Dubbeltentoonstelling in Amsterdam

Amsterdam

Nieuw Dakota, Huize Frankendael

02/07/10 - 01/08/10

Overzicht Nieuw Dakota

Huize Frankendael

Nieuw Dakota

Op twee zeer verschillende locaties in Amsterdam vindt op dit moment de dubbeltentoonstelling *The smooth and the striated* plaats; in het romantische [Huize Frankendael](#), een zeventiende-eeuwse buitenplaats in Oost-Watergraafsmeer en in het industriële [Nieuw Dakota](#), een voormalige metaalwerkplaats in Amsterdam Noord. De tentoonstelling maakt deel uit van de Third International Deleuze Studies Conference, waarin het gedachtegoed van de twintigste-eeuwse filosoof Gilles Deleuze centraal staat.

De kracht van de tentoonstelling *The smooth and the striated* ligt niet zozeer in de getoonde werken, maar opmerkelijk genoeg in de nieuwsgierigheid die het opwekt naar het essay met de gelijknamige titel van Gilles Deleuze en Felix Guattari. Waarschijnlijk ontstaat deze nieuwsgierigheid, omdat noch in de tentoonstelling zelf, noch in het begeleidende boekje een duidelijke samenvatting of uitleg wordt gegeven aan de verwarrende begrippen *smooth* en *striated*. In het begeleidende boekje wordt zelfs gesteld dat Deleuze zijn filosofische ideeën niet wilde ‘toepassen’ op kunst, noch kunst wilde gebruiken om zijn filosofie te illustreren. Eigenaardige opmerking, aangezien in het essay een hoofdstuk voorkomt met de titel *The Aesthetic Model: Nomad Art*, waarin de volgende interessante kunsthistorische passage voorkomt: ‘One can back away from a thing, but it is a bad painter who backs away from the painting he or she is working on. Or from the “thing” for that matter: Cezanne spoke of the need to no longer see the wheat field, to be too close to it, to lose oneself without landmarks in smooth space.’

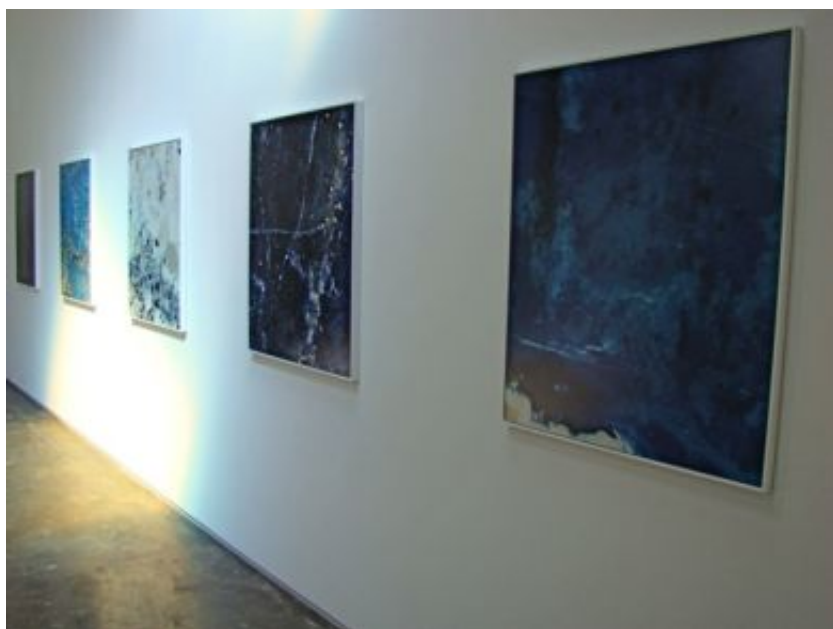
Het essay behandelt vanuit zes verschillende modellen, zoals een technologisch, een muzikaal of een wiskundig model verscheidene aspecten van de begrippen *smooth space* en *striated space* (waarbij de termen *smooth* en *striated* door de tentoonstellingsmakers te letterlijk zijn vertaald als glad en gegroefd; onbepaald en uitgelijnd zouden de lading beter dekken). *Smooth space* wordt door Deleuze en Guattari gekenmerkt door wind, geluid en imposante en tactiele kwaliteiten, zoals je die in de woestijn, de steppe of op de pool tegen kunt komen. Het is heterogeen en amorf. *Striated space* is begrensd en kenmerkt zich door een homogene, op orde gerichte vormtaal en horizontale en verticale lijnen. De ultieme *smooth space* is de zee, de ultieme *striated space* de stad (bekeken vanuit het maritieme model wel te verstaan). Hierbij dient bedacht te worden dat de twee soorten ruimtes in feite alleen in gemengde vorm bestaan; *smooth space* wordt continu omgezet in *striated space* en

striated space keert weer terug naar smooth space.

Tom Tlalim in Huize Frankendael

Dat de tentoonstelling zich over twee contrasterende locaties uitstrekt is een interessante keuze die ook aansluit bij het onderscheid tussen smooth en striated spaces. Het zou nog interessanter worden wanneer de bezoeker wordt meegenomen in een discussie of de locaties zelf als smooth of als striated te bestempelen zijn. Naar mijn idee zou kunnen worden verdedigd dat Huize Frankendael meer striated is en Nieuw Dakota meer smooth. Vanuit deze optiek zouden de acht kunstenaars, die op beide locaties werken tonen, dan zowel op een smooth als op een striated ruimte hebben moeten reageren. Nu blijft onduidelijk waarom de werken zich bevinden waar ze zich bevinden.

Pieter Paul Pothoven in Nieuw Dakota

Ook is het jammer dat de getoonde werken niet een directer verband aangaan met de invalshoeken in het essay, waardoor een zeer interessante dialoog zou kunnen ontstaan. Sommige werken lijken er nu wat doelloos bij te hangen. Er is geen connectie met het essay, noch met de andere werken in de

ruimte. Degene die het gedachtegoed van Deleuze het dichtst en meest coherent nadert is [Pieter Paul Pothoven](#). In Huize Frankendael zijn van zijn hand foto's te zien die de duisternis tonen van een schacht waaruit lapis lazuli (een halfedelsteen met een intense azuurblauwe kleur) is gewonnen. Hoe rotsachtig deze ruimte ook is, het is een smooth space. In Nieuw Dakota toont hij foto's van vijf verschillende soorten gepolijste doorsnedes van lapis lazuli. Gepolijst kan in dit geval niet als smooth, maar als striated worden beschouwd. Wanneer de werken in één ruimte te zien waren geweest, dan was ook de overgang van smooth naar striated helder in beeld gebracht.

Persijn Broersen en Margit Lukacs in Nieuw Dakota

Deze overgang is wel te zien in een serie zeefdrukken van een woestijnlandschap van [Persijn Broersen en Margit Lukács](#) in Nieuw Dakota. Op subtiele wijze manipuleren de kunstenaars het *smooth* landschap tot een striated space. Bij een tentoonstelling die zich van een zelfde titel bedient als een doorwrocht academisch essay, zou je echter wensen dat de nuances van dit essay meer op de voorgrond zouden treden en niet dat het slechts dient als aanleiding voor het maken van een tentoonstelling.

De tentoonstelling *The smooth and the striated* is t/m 1 augustus te zien in Nieuw Dakota en Huize Frankendael. Deelnemende kunstenaars: Tom Tlalim (ISR), Sjoerd Westbroek (NL), Saskia Noor van Imhoff (AT), Jasmijn Visser (NL), Persijn Broersen & Margit Lukacs (NL en IT), Pieter Paul Pothoven (NL) en Krien Clevis (NL)